

DAVY NEPLAKALY

Vladimír Kouřil (*1944)

Vladimír Kouřil se narodil 10. listopadu 1944 v Těšeticích u Olomouce. Otec pracoval jako četník na hranici u Javorníka, kde se před zabráním Sudet zúčastnil bojů s Němci u Frýberku, Bílé Vody a Zighthartic. Matka, rozená Mencová, rodem pocházela z Krkonoš a měla zásadní vliv na jeho vztah k literatuře, výtvarnému umění a hudbě. Rodiče se seznámili v Těšeticích. V roce 1949 se rodina přestěhovala do Prahy na Letnou. Otec v roce 1945 vstoupil do KSČ a členem strany zůstal až do roku 1968. Po zrušení četnictva byl převelen k pohraničnickům v ekonomické funkci v Praze, v 50. letech byl ze služby propuštěn jakožto bývalý prvorepublikový četník. Rehabilitován byl až v 90. letech.

Z časů základní školy si Vladimír Kouřil z politických událostí pamatuje, jak se šel podívat na smuteční průvod po smrti Klementa Gottwalda v roce 1953: *„Davy neplakaly.“* Po škole nastoupil v roce 1959 na vodohospodářskou stavební průmyslovku. Od prvního ročníku začal poslouchat muziku, hlavně rokenrol a jazz: *„Tehdy už začínala éra bigbítu. Na svazáckých akcích vystupoval Miki Volek, Pavel Sedláček nebo Petr Kaplan. To už mě hudba úplně strhla.“* Neměl ještě doma žádné desky ani gramofon, hlavním zdrojem hudby bylo rádio. Muzika se stala jeho koníčkem na celý život.

Na průmyslovce počátkem 60. let už politika nehrála prakticky žádnou roli, všichni se ve třídě automaticky stali členy ČSM: *„Museli jsme chodit 1. máje na průvody, z nichž jsme utíkali.“* Politiku Vladimír Kouřil pravidelně sledoval, většina jeho spolužáků se stavěla proti režimu. Vadila jim hlavně cenzura v kultuře, nemožnost sehnat literaturu a hudbu. Po maturitě v roce 1963 se přihlásil na ČVUT, fakultu po třech letech opustil, rok se živil jako závozník stavební firmy, pak nastoupil do Výzkumného ústavu vodohospodářského.

Ke konci 60. let se postupně atmosféra totalitního režimu začala uvolňovat. Vladimír Kouřil sledoval besedy, které se začaly pořádat s představiteli komunistického režimu: *„Najednou mluvili úplně obyčejně, což byl obrovský kontrast oproti 50. letům.“* Věřil, že proměna společnosti jde správným směrem a bude úspěšná. Zkaskám, že Brežněv proti pražskému jaru zasáhne, nevěřil. Když přišla srpnová invaze roku 1968, sloužil právě krátce vojnu u protiletdecké obrany Prahy, kam narukoval 1. srpna: *„Ležel jsem na posteli na marodce a někdo přiběhl, že nás obsazují Rusáci. Volal jsem na něj, že je to nesmysl, že natolik politice rozumím.“* Z vojny se Vladimír Kouřil vrátil v roce 1970 a o rok později se stal projektantem v podniku Metroprojekt.

V roce 1973 se stal členem Jazzové sekce Svazu hudebníků. Začal psát do bulletinu JAZZ, pracoval v administrativě této organizace, v 80. letech se stal tajemníkem výboru Jazzové sekce: *„Chodily haldy dopisů. Postupně jsme přibírali lidi. Nakonec jsme měli přes 6000 řádných členů. V Jazzové sekci se jich celkem prostřídalo přes 10 000.“* V letech 1974–1981 se podílel na organizaci Pražských jazzových dnů. Jako dopisovatel časopisu mezinárodní jazzové federace Jazz Fórum jezdil od roku 1977 na Jazz Jamboree, a to až do roku 1984, kdy mu byl zabaven pas. Kromě jedné návštěvy jazzového festivalu ve

východním Berlíně a koncertu Chucka Berryho v Budapešti nikam jinam do zahraničí nevyjel.

I když konfrontace s režimem přicházela pozvolna, komunisté nehodlali nechat tak velkou a organizovanou skupinu nekontrolovaně působit, byť šlo o hudbu: *„Když estébáci zjistili, že Svaz hudebníků na nás nemá vliv, začali na výsledky táhat i nás. Drželi jsme se teze, že neděláme nic nelegálního. Byl jsem na výsledcích, ale nikdy mě nezadrželi déle než na 48 hodin.“* Když byl direktivně a účelově v roce 1984 zrušen celý Svaz hudebníků, po právní stránce zanikla i jeho Jazzová sekce. Ta však pokračovala v činnosti jako kolektivní člen International Jazz Federation, což stát hodnotil jako ilegální činnost. To se stalo záminkou k procesu s jejími členy pro „nedovolené podnikání“. V bytě Vladimíra Kouřila StB provedla dvě domovní prohlídky, v letech 1985 a 1986, vždy 2. září, a zabavila vše, co se týkalo Jazzové sekce. Přišel také o psací stroj, na kterém množil samizdat: texty pro Jazzovou sekci, pro hanspaulský samizdat Lógr či Infochy.

Vladimíra Kouřila, od roku 1980 člena výboru Jazzové sekce, nakonec zatkli spolu s ostatními funkcionáři 2. září roku 1986: *„Doufal jsem, že nás už nechají. V SSSR nastala perestrojka, ale mýlil jsem se.“* Ve vazbě prožil přes osm měsíců. U výsledků se jej snažili usvědčit z nedovoleného podnikání. Advokát mu řekl, že propuštěn nebude, že jde o politické rozhodnutí: *„Když jsem dostal 10 měsíců trestu, zbývalo mi odsedět jen kousek. Docela mi spadl kámen ze srdce.“* Konec trestu si odpykal v Bělušicích, propuštěn na svobodu byl 2. července 1987. Závěr trestu prožil ve vězeňské nemocnici na Pankráci s akutním zánětem ledvin. Cestovní pas mu vrácen nebyl, ze zaměstnání v Metroprojektu ho nevyhodili, pouze nesměl dál vést svou pracovní skupinu.

Aby bylo možné dál legálně pořádat hudební akce, spolu s dalšími aktivisty chtěli obnovit Jazzovou sekci, ale neuspěli. Zkusili založit nový spolek Unijazz, který však až do pádu komunistického režimu povolení nedostal. Zdánlivou vstřícnost v jednání ministerstva vnitra považovali za hru, jež byla určena spíše pozorovatelům helsinského procesu. Vladimír Kouřil se stal také spoluzakladatelem pražské organizace Artforum, která získala povolení k činnosti v červnu 1989. Když po revoluci zjistil, že předseda Jazzové sekce Karel Srp dlouhodobě spolupracoval s StB, byl to pro něj šok: *„Karel Srp se už ale s námi v té době nestýkal. Sám se od nás distancoval. My jako nejbližší spolupracovníci z Jazzové sekce z toho máme stále trochu trauma.“*

V roce 1991 se Vladimír Kouřil dočkal soudní rehabilitace. V letech 1990–1992 pracoval jako redaktor porevoluční Melodie, řídil občasník Artforum. Od té doby psal do celé řady hudebních a kulturních časopisů, také pro Český rozhlas, dnes píše texty a recenze o jazzu, například do časopisů UNI, Harmonie a Hudební rozhledy, pravidelně pořádá hudební poslechové večery v Unijazzu a stále pracuje jako projektant. Je též autorem řady knih s hudební tematikou: *Český rock'n'roll 1956–69* (1981), *Starý a mladý pán hrají*

jazz (1998), *Jazzová sekce v čase a nečase 1971–1987* (1999), *Divná hudba dob nekalých* (2006), *Africké květiny* (2016) a povídkové sbírky *Kámen a mouka* (2017). V roce 2015 získal osvědčení účastníka odboje a odporu proti komunismu.

Autor textu Jan Horník